

قواعد

I

انجیل یا ملوک

٨٨٤

و قد سطر العرش والعرش و سطر العالم
اساس الدين و ما ليس له من العلم و السبحه و العظمة
لكل نعمه و لك السطر و السطر و السطر
الوالعص و المعارف و ما ليس له من العلم
لا زال مصباح سطره في احوالهم و ما
سراج حلاوته الى يوم كنههم سمر و اما
سجانه و ما ليس له من العلم
المعسر و ما ليس له من العلم
المعسر و ما ليس له من العلم

مقوال

میا من حمد بی انشاء • و محاسن شکر بی انقضا •
 اول خالق کونینہ و رازق ثقلینہ کہ السنہ
 انسانی لغات غریبہ بدایع قدر تیلہ آراستہ •
 و اصطلاحات عجیبہ صنایع کشیلہ پیرائشہ
 قلش در **ربیع** • هزاران شکو و منّت ذوالجلاله
 کادب هر شیء اظہار غیب • فلوب انسانی کو بنایہ لاین
 قوش هر دل بر لطف فصاحت • و کلدستہ صلوات
 نامیات • و در رسنہ نخیات صافیات • نشاء
 روضہ معتبر اول کونینہ عالم • و ایشار تربیہ
 مجوہر اول پسندیدنی آدم • یعنی سر سطر دیبہ
 حسن و لها • و فهرست کار نامه مهر و وفا •
 معاد مزکی مجتبی محمد مصطفیٰ اوزرنہ اولسون کہ

زبان کو هر بار ملاحت انجیز لری رنجین تعبیر در
 ولسان شکر نشا رحلا و ناسنہ لری کہ شہین
 بحر بود **ربیع** • محمد کا فصحی در کائنات
 محمد کہ ابلغی در مکنات • فصاحت پنہ سبحان جنتان
 ایامزدی در قاشند ای • و درود درود نامحدود
 و درود درود نامحدود • انکال و امحانی و
 اتباع و احبابی اوزرنہ اولسون کہ هر بری زبان
 فصیح برلہ حقایق کوی دقایق دین • و بیان
 ملیح برلہ دقایق جوی حقایق یقین در رضوان
 علیہم اجمعین **ربیع** • الہی آل و اصحاب امامہ
 درود اولسون الی الیوم • اما بعد
 اصحاب بلاغہ و آریاب فصاحتہ کن کی روشن
 و مبتین در کہ جنس حیواندن امتیاز انسان درک
 و اذعان و نطق و بیانلہ در هر کہ رمز ناسدن
 حلاوت زبانلہ محلا و ملاحت لسانلہ مہتاد در

خارستان جمعا لندن فور تلوب چمن زار مکرشد
وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ مَفْهُومُهُ مَظْهَرُ وَلَا يَتَوَلَّوْا
مَنْعَ رَحْمَتِ رَحْمَانِي دَن تَرَانَشَانَاهُ خَلَقًا آخِرَ
بِمَا صَدَفَتْهُ مَنَظَرُ مَوَاقِفِ اُولُوْبُ صَاحِبُ تَرْقِي مُعَاجِزِ
بُرْجِ شَرَفِ وَمَدَارِجِ دُرْجِ شُكْرِ قَدْرِ **بِهَبْتِ**
اِنَّمَا الْمَرْءُ حَدِيثٌ بَعْدَ فَكُنْ حَدِيثًا حَسَنًا لِمَنْ دَعَا
اُمْدِي غَرَضُ بُو مُقَدِّمَانْدَن وَنَتِجَةُ بُو تَصَدِّقَانْدَن
اُولَدُ رُكَّه كَاه كَاه خَا طَر عَا طَر خَطُور اَيْدِرْدِي
زبان فارسيه طالب اولان موزون قدوشيزين
كفتار لوه و دواوين عجم مطالعه قلعه راغب
اولان كل كون خدور نكين رخسار لوه آسان
وروشن و واضح و مبين و لميخون عقله ذاكش
و فكر و ادراكش متحمل اولدجه بقدر الوسع و
الطاقة بر قاعد لطيف و بر اسلوب شريف
تختر و تفرق بر قلم كه هر كشي اذعان فله و مبتدئ

و مبتدئ آسان اوله شويله كه حفظ ايد ب مستفيد
اولنلر بر معاني كنج خانه سته بول بولنلر بوقفيلر دند
ني مفداري و بوقفيلر مستمند پريشان روزگار
دعاي خياله ياد و روح رواني شاد فلاح **بِهَبْتِ**
اي بوا سلوب لطيفي سپردن خطا د ب چون كند كه استاد
كشفي بچاره ده لطيف ادب بردعاي خياله ياد ايد سين
اَمَّا روزگار نا هموار و چرخ ستمكار مراد مجه سپر
اتميوب چشم از زومه ميل ممانعت و سببه
مقصود مه دست مدافعت قويب فراغ بال و رفاه
حال ميسترا و ملد و غي اجلدن غلوات چندن سركردن
و فلووات فكرندن چران و نالان كزب كاه شعراء
رنكين كلامه مباحتش انشا و غزل سويلدم
و كاه بلغات شيرين پيامله تصحيح ملامت تعيين
محل فلوب جنك و جدال ايلردم بر روز پيرو
اتفاق بربار پيرو فاني و بر غمكار صاحب مذاق بر

بر منزل شریفه • و بر محل لطیفه مصاحبت و
مناسبت قلوب زبان فارسی نك فصاحتند
وبلا غشندن بر مقدار مجادله و مكالمه اولوب
شعجم یارانك بر نیچه سندن شعر فارسی اولان
اشعار اندن و مجاز اندن سوال اولند فیه هر
بری غرور و استكبار له بر تعبیر پریشان و بر تخریر
نی دعان ایدب باعث خند اهل عرفان • و یارانك
سخندان واقع اولد فیه • اول همدن نكته دك
و محرم شیرین زبان خندان و مسرور و پر صفا
و پر حضور • یوز لطف و حرمت • و بیک غزف و غش
بر له قوینندن • بر طومار فصاحت بار • و بلاغت
نثار چقار رب هزار احترام و النیام بر له الوص
صوبه دی که بر طومارك مفهومنی سزلردن یاد
و سزلری بوفنده استاد • اید نك خیلیدن داعیه
خاطر بر اذ عام • و خیال عقل خرد • داغ در •

بمحمد الله که دولت موافق • و سعادت مطابق اولوب
سزلوله مصاحبت میسر و کوشکمز منور اولدی
دیو یوردلر • چون اول موزون بالای رشیق
الفق • و ماه پیگر و زنجین خنک که • فلفل چک
مشکین نقاب و روشن جواب و موزون خطاب
نوفیع خدر بحان نی مثالنه تعلیق نظر قدقد طاهر
عاطردن غبار غم نسخ اولوب کورددم که اول
قدستان نظم و نثرک طوطی شکوچالی • و
شعراء متاخرینک معانی پرور و صاحب رایی
اعنی حضرت مولانا صبا نی خدمت لرنک که یار معنادم
و کند و استادم در • از طبع شریف لرندن صادر
اولان اول غزل معنی دارد که • حرف یا بیاتند
مرحوم تاج زاده جعفر جلی آدنه بغلاب شرح
اتمشلر مش کورددم که • بوفقی حقیق خیال
پر مثالنه موافق • و عقد ما فی البالنه مطابق •

ودخی نیچه ذکر اول نما مش معانی غریبه قابل و
فکره کلامش صنایع عجیبه متحمل و نیچه سماعه
موقوف ترصیعاف و تخیسات واستعارات
وار که اعجام را سندن معروف و معطوفند
کمی ضرب مثل و کمی قرینیه محل بر له معلوم اولو
ان شاء الله یرویرند ذکر اولنه **پس** بوهو ابله
هوس قلد م که اول صد رد صد و رار ثفا قطب
مدار اجنبیا کمال پرور و عالی شان قد شناس
و سخندان فضلانک ظهیری و بلغانک مشیری
ارباب قلمک و اصحاب قدمک صاحب ادبی
یکی جریر کاتبی حضرت **مصطفی جلی** الهی همیشه
صحایف اثنیه مستطابیه سی درج معائن حکم
ولطایف ادبیّه مستجابیه سی برج امانی و هم اولو
زبان فلم انشاسی کو هر بار و بیانی رقم اولایه
غیر نشاز اولایه بود عا کو پی در دمنده و ثنا چو

مستندی نظر عنایت یجد و شفقت و رحمت
بدل عدد در لاجر هر اول ذات کامکارک و اول
مقبول روز کارک نام پاکنه بوکتاب مستطاب
و بو خطاب بر صوانی درج ایدب و نیچه صنایع
لطیفه و بدایع نظیفه خرج ایدب کتاب
معتبریه اعجامدن محل محل استخراج ایدب
واستاد سلفک استعاره و مجازیوزندن سلفک
اندکری الفاظی جمع ایدب حروف تهجی اوزنر
هر حرفه اولان کنایه یه و مجازه استشهاد چون
قدما کما نندن و اکابر اعجام ابیا نندن و مذکور
مولانا صبا بی ابیا شده واقع اولان و بوقفک
از اختراعندن صادر و ظهور بولن ابیا نندن
بر ربیت یازب و مذکور مرحومک اولیدی
بیت غزلی معیننی که یوقروده ذکر اولن نشر در تینا
وتبر کا کتابک ابتدا سنده ثبت ایدب بوکوتخا

اطنا به ارتکاب کو ستر لوب عوامل فرس دیو آد
 و پیر دم و امید در که بو طریقت کامل و فاضل
 اولان یاران دورین و سخن آفرین کمال کرملند
 شهون و عیون ذیل عفو له ستر ایدب مثاب
 اولار و اولیدی بخت غزل مصنع بود که سکو
 معنایه کلمه رشع رشع شهادت تحت جاعم پادشاه
 نه زبید جز نوکس را پادشاه نمی زد دلم داکس ز خاک
 که دارد از نو داغ پادشاه ^{همه خوابان عالم را بدیدم}
 ندیدم چون توزینا پادشاه ^{یابی کلک دای} رقیبت شاه شهر جان من
 بملک کبرد پادشاهی ^{پای و خدایت پادشاه} دمی کین کشور تن بود معدوم
 تومی کردی بجای پادشاه ^{استغناء پادشاه} چه بودی کوفی بودی خوش
 چراتی مهربانی مه پادشاهی ^{جفای دوستار جان کش صیابی}
 همین باشد بعاشق پادشاهی ^{یا ایضا} اما اگر طرف یاران
 بواج بینک قافیه سنده تکرار در دیو دخل ایدر
 بوابیاتی مغروران اشعار اید لوتا چون و چرا زخمند

یابی مخاطب پادشاه
 یابی کلک دای
 پادشاه
 استغناء پادشاه
 جفای دوستار جان کش صیابی
 یا ایضا

امین اولوا لله اعلم **ب** بر حرف ی دخی خدای
 و همایند و جای ده و دخی نیجه بونک کی پرده کلور
 روی و موی و خوی دیمک کی بر لورده واقع اولور
 اما اول سکو حرف یا کی مستقل کولدر نفس کلمه دند
 انوچون انلردن عدا اولدی لرا اما ترخیم لری جایز در
 مثلاً رو و مو و خود و پس حرف مستقل کولدر
ب حرف ب درت معنی به بولندی بریتند
 جمع ایدب معنی لرون بیان قلوق مثلاً **بیت**
 ای هفایت رشک طوی رحمت ^{فما یمن} چون بکوت جان دهم درده ^{جایمن} بجای قلم جان چون
 بای معیت قاتله ^{بای} بای طریقت گویند ^{بای} چون
 بر حرف با دخی مقتضای وز چون و تحسین کلا چون
 کلور حرف زاید در مثلاً از ان ناصر خسرو
بیت کوت باید که وصل یاریان
 بترک سر بکونا باریان ^{توک} سر کو دیسه دخی تمام
 مثال دیگر **بیت** ز پس که کار عشق اندیشه
 بترک سر بگفتن پیشه ماست ^{توک} سر کافی ایدی و ز چون

فما یمن
 جایمن
 بای
 بای
 بای

بتوك سردی بر حرف با دخی مرا چون کلو

بکوی و بشنو و بیا کی **بیت**

روای میا بکوی کار من و کوی دوی مرا خاک درشت شست و شوی

اما حرف با اولسه دخی معنی درست دی **بیت**

ای یاریک جمت جو و زنی کرند از من شنو پیام غم آنکه بیار کو

حرف یا یله کلنک دخی مثالی بود **بیت**

بکندم کشد این ماه رخ و غالیه می بخورد خون دلم آن قره عربی جوی

بعد ما حرف با حرف د الله کلو بدن و بدین و بدو

دید کلری کی **بیت** بدان سیمین بدن کفتم بدن بچان تا کی داغ

نخند کفتم ای میکن بدو هم خیف **بیت** بعد حرف را دخی د معنی یه یونیدی

اوج بیت **بیت** دمی بکن ای دوست بعشاق **خدا را قسم خدا** **الحون**

زیرا که تو هم بوده مشاق خدا **راصله خدا** آنکس که روادیدم را بصغیفان

حاضر نشناسد مکران عاق خدا ای عاشق صادق بجهان دشت میلا

زیرا که بود جمله آفاق خدا **حرف بر بیاتند در برش** **و الهکایه خدا**

معنی سنه کلو **بیت** هر زمان گیر دل سیمین بری آدم

مراقبت ز نخت نخت لختی مرست برودخی استعلا معنی سنه کلو

یعنی بالادیمک **بیت** برف شیب آمد شب شبایم صبح شد

یخ نماید بر بر من کوه خواب برست برودخی لسان عربی

قوری بر معناسنه کلو رننه که نخر و بر در لومش

بیت عاری کور در دوان و صغیه می **بیت**

مستقل در عالم معنی شه نخر و برست برودخی صله معنی سنه

کلو **بیت** کفتم ای شه بر من میکن نظر بالطف کن

کفتم چشم عین قهارت لطف از من **بیت** برودخی امر چون کلو

بردن دن مثلاً **بیت** با صبا ای میا لطفی بکن

جان او را بر در جانانه بر **بیت** برودخی تحسین کلام چون

کلو حرف زاید مثلاً **بیت**

هر پا بوی آن پری آخر **بیت** هوا بر رود غبار سرم

بر اولسه دخی بهوادیمک کافی ایدی تحسین کلام

اولدی بر بردخی اسم فاعل معنی سنه کلو **بیت** **بیت** جان بر دلبهر بغض من برم بار غمش دلبری برد او بسرا زغم نکشتم من

بر بردخی لسان عربی اسم الله در آنه هو البر الخیم
بعد در بیان حرف در در اول قبودیمک در
 مثلاً **ببین** در جانا نه مشرق جانست
 هر سحر مهر ازود رخشانست در بردخی ظرفیت معنی
 کلور مثلاً **بیت** در غیم دار زلفان دلدار
 بر سر دار شد چو دارادل در بردخی صله ایچون کلور
 مثلاً **ببین** دل آن سیم برنگو سنکست
 که آه عاشق در و اثر نکند بل که در سنک اش کند که صد
 عین آن کوید و دگر نکند در بردخی در معنی سنه
 کلور مثلاً **بیت** بک در بی مرغ وان چون
 همچو تندر و می جهد در در و دشت **بعد** بد رطش و اند
 ایچو دیلک در **بیت** غمش از دل بدن مکن زیلا
 بغیم اند رفح نهفته بود **بعد** بار دخی نیجه
 معنی کلور اول یوک معناسنه کلور **بیت**
 بار غیم او بجان کشم من باری غم اوست کار بادم

بار بردخی پیش معناسنه کلور مثلاً **بیت**
 در ریاض حسن آن بالا بلند فراز سرو سیمینت کشته یوک و بارش
 بردخی بار اکابر حضور نه اجازت دیرو مثلاً **بیت**
 بهار آمد و سلطان کل ز خلوت خاص کشاده روی بر بار عام بیرون
 بار بردخی عربی اسم الله در نته که بیرون بار در سن
 بردخی بار ایدند در مثلاً **بیت**
 ز خاک پاک شهیدان زلف غبار صبا بکام محبان مشک غبار
 بواکی بارک او کسی اسم فاعل در غنیر بعد و رجی یلک
 اکجسی امر در غنیر بعد ردیمک در بار بردخی کت
 معنی سنه کلور **بیت** بار غیم ترا دل کرچه کشید صد بار
 این بار بار فرما باری بحق باری **بعد** حرف بار در بودی
 بر نیجه معنی پیدلالت ادر اول بر آچق معنی سنه کلور
ببین باز کردم دیدم را دیدم سحر دیدار
 آری چون در باز کرد دغانها روشن از دست باز بردخی طوغان معنی سنه
 کلور **ببین** کشته ام باز زمین بکرم باز بخوان

که از آن شیوه پشیمانم و باز آمدم باز بردخی اسم فاعل معنی سینه
کلور تو غیب و لما غیله جان باز و سوباز و نظر باز کی
بیت ز عالم دو ختم چشم و نظر باز
شدم با چشم شهبازن نظر باز بردخی سینه معنی سینه باز
کلور مثلاً **بیت** کوشم صدای عشق شنیدن گرفت
چشم کشاد روی تو دیدن گرفت بوباز اکیسی دخی نه دیک در
بر معنی به کلور باز بردخی کیر و قالمق معنی سینه کلور
بیت جان و دل یا صبا بشد سوی و
باز ماندم من غریب در بزم باز بردخی امر معنی سینه کلور
یعنی اوینه دیک در **بیت** جان می خواهد دلا از چشم همچون شاهان
جان جو آخری و دآخر به پیش شاه او کند جان اوینه
دیک در باز بردخی معکوس معنی سینه کلور
باش کونه و باش کونه و واز کونه دیر **بیت**
پیش دشمن من عنان پیچد هست این نعل باز کونه زدن
باش کونه و واز کونه آن لر دخی همین بو علی ایدر لر باز بردخی

مفارقت یعنی آیرلق معنی سینه کلور ننه کمر شیخ عطار
حضرت نری قدس سیرم بیورد لر منطق الطیر ده مثلاً
بیت گفت می دو تا بنزدیک اباز
بسیر و کوای زشته افتاده باز آیرود و شمش دیک در
بعد آن دیک دخی بر نیجه معنی به کلور اول آن
دیک اول دیک در مثلاً **بیت**
کشاد آن ماه افرنجی مهر شدیدن مارا
درست آمد بدو کردن مسلم روی باز
آن بردخی حسن و ملاحظت معنی سینه کلور مثلاً **بیت**
الف شد اصبع او مدش آن سیر ناخن
به نون ابروی خود زد که این آن که دید
بو حسن و ملاحظت کم کوردی دیک در آن
بردخی تخصیص و تملیک چون کلور مثلاً **بیت**
آن آن که دارد آن شه خوبان کاشاک
نبود عجب که بود این عالم آیت او

آنک ملکی اولادیم کدر آن بردخی وقتدیک
نته کمر آن واحد درس دخی الان دیرین **مکلا بیت**
آن آن که جان بحضرت جانانه بود انیس
غمر و برقت و ذوق وی لایم اردوست
بعد آن که تملیک چون کلور دی آن اود نوردی زان

اودخی دیر لومش **لا بیت**

چاکرش کوجیه اسیر سر و آزاد ویم

من نه تنها جمله جانها از آن نازاوست

بردخی آن که اولدیمک معنی سنه کلور دی اودیمک

دخی اول معنی کلور نته که مولانا حضرت نوری بیور

مش **لا بیت**

گفتند خواهر عاشق آن باغبان شد است

اودا باغ جوی و باد و کنار جو

بعد از آن او بیرنه زان اودخی دیر **لا بیت** آن اودخی

دیر **لا بیت** بونلر جمله تخصیص و تملیک چون کلور لکه آن و او

بیرینه وی دخی دیر لومش **لا بیت**

آن منم دو کف جو کیم **جام می**

جام جسم کرد دقدح از عکس وین

وقت اولو که آن و او بیرینه یا لکرو او کلور **مکلا بیت**

و راجاج و مرا با ریت برد **لا بیت**

و راز یور مر از اریست برد **لا بیت**

بعد چون دخی بر نیجه معنی دلالت ایدر اول

چون نیجه دیمک معنی سنه کلور **لا بیت**

جمال و ست بخون و چرا چو قابل نیست

بشربدین سر آن جمال چون بیت

اول جمالی نیجه کور دیمک در چون مثل معنی سنه

دخی **کلور بیت** چون قامت رعنا تو کس سر و بیت

چون چهره زیبای تو کس لاله بچید ست بردخی چون

علت چون کلور نته که چون شویله اولدی شویله اولور

دیر سن **مکلا بیت** چون طریق و فانی را بر برد آن **لا بیت**

می برم من نیز آه و سوز را و لبه آخر بستر

بعد چون همچون دیر لر مثل **بیت**

کوئی که محبتی دل و عقل و سرو جان یار

همچون که تو فرمائی شها جمله چنان یار

مشال دیگر بیت

بر درلم چون نقد غم مر سوم کردی از کرم

چون نباشم شاد چون مر سوم سلطان ^{خو}ی

و دخی وقت اولور که نونی حذف ایدر لر همچو دیر لر

مثلا مصراع ای بیالا همچو طونی وی بر زیبائی چو حور

وقت اولور که همچو دن هم کدریا لکر چو قالور چو

حور دد و کو مزکی **بعد** حرف علت در

از برای فلان دیر لر **بیت**

تو که سیه دلش که چو بیمار خفته است

با دام من غریب فدا از بکرای او

وقت اولور که از کدر برای او نور مثل **بیت**

بر لوح مکه دو ابروی چون رای عنبرین

کچ راست کوجه لیلک فدا جان برای او

وقت اولور که برای او دینجک یرده از بهر او دیر لر

مثلا بیت ز هر قدر هر را از بهر تریاق لب

میخورد تا بهر زان حقه لعین رسد

دخی هر و بهر ای کسی دخی نصیب معنی منته کلور

گاه اولور که از بهر دن از کدر بهر قالور

مثلا بیت بهر قتل مهر بانان آن مه مرغ خوی

بر میان جوزا صفت تیغش حایل بسته ^{است}

وقت اولور که بهر دینجک یرده هی دخی کدر بر او

د نور **بیت** بر آن سرو سمنبر که همه ناز و جفا ^{ست}

بر او جان بدهم من که بدل عین و فاست

بر او برای او دیکدر **بعد** بو که دیر لر بود دخی

بر بلم لوشنه در که خیلی یرده کلور مثل **بیت**

ز جگر سر من کن در ای اشترا

بحر شربت بوکه در دود سیر من

بوکه اصله بود که دلی حذف اید ب بوکه در لوخت
مطلوب اولد و غیچون **بعد** از دیمک ترکیدن
دیمک در نته که فلان دن دیر سن از فلان دیمک
اولور **بیت** از حسرت تیغت چوقلم شده لچا
هر دم بد مد صد فی نالند ز خاکم
از حسرت تیغت دیمک سیک تیغت حسرتدن دیمک

اما الفسر دخی جایز در **بیت**

باشک خسته دلایت زمین دم آکودیت

ز آه سوخته کات سپهر زرد و دست

بعد می دیر لری کوید و می آید و می رود و می باید
کبی مثله **بیت** می رود و خود شید و شمد معنی واضح

ذره عیسم بجوید تا کند جوش و خروش

می اولسه دود دیمک معنی همانندی اما تحسین کلام

می رود دیر لرامای سز شویله اولور مثله **بیت**

دود بر آه ولی بچدش جویر خوش بای

خورد زخم دوات بلی شراب قلم

بویتک اوج مثال کلدی شده خورد و دود بچد

اوجی دخی می سن معنی به دلالت ایدر لوه وقت اولور

ی دیچک یرده هی دیر لر **بیت**

چو خورشید مبارک رومه من می رود

دو چشم من بهر اوهی دیزد ترش را

هی اولسه دخی ریزد معنی به دلالت ایدر هی

بوند همین وز بچون و تحسین لفظیون کلدی اما

بوزبان فارسی حقیقتیله بلن عز بزلردن شویله

ایشد بد و رز که هی تحقیق ایچون کلور دیر لر

پس هی دیمک تحقیق دیمک در ددر مثله **بیت**

دران نظر که ورا دید دید دانستم

که او هی کشدم عاقبت بجور دستم

بردخی بوی دیمک و هی دیمک حکایت ماضی ایچون

کلور لوشه **بیت** کوای صنم آن دولتم لالات می کردی ^{لتم}
دزدید من می کردم در هر کد نظام

همی دخی بویله در مش **بیت**
بجان دوزخها که پیش در هکت شها
همی کردیم با سگهای کویت صحبت تنها

بعد حرف شین که فارسی ده ضمیر غایب را وج
حالتله کلور بری آنک دیمک معنیسته کلور

تخصیص انچون مش **بیت**
ناکه تیرش راز پهلوی رساند دل ^{بجان}

می شود هر استخوان پهلویم عین گمان
تیرش را آنک تیرن دیمک در بوشین بردخی حرکت

معنا سیله و سپار شله کلور **بیت**

ای صبا جان صبا بی ناتوانت از خراف
چون روی در کوی جانان لطف کن با هم

با هم برش آنی بله ایلت دیمک ز امر اولسه دخی اولد

۱۲
حکایه معنی سینه دخی اولسه اولور من **بیت**
دیدمش بر مست و مغرور و خرامان ^{حی} رو

همچو مویش هر طرف دلفا پریشان می رو
دیدمش کوردم آنی دیمک اولور پس حکایت معنی
اولور بردخی شین ضمیر صله معنی سینه کلور من **بیت**

گفتش بالمر ذبالات بلاتاک کشتد

گفت تا وقتی که از جام اجل می می چشد

گفتش دیمک دیدم انکادی کدر انکادی ^{بیک}
پس صلد معنا سینه اولور **بعد** بر شین مصدر

دخی وارد در که روش و جنبش و خورش و سوزش
بکی دخی بجه یرلرده کلور من **بیت**

روش باد صبا بامدو سنبل تست

جنبش خسته صفت کربصا بر خیزد

مثال دیکو **بیت** نشد بکوش و افغان زما سماع ^{بسر}

عصای فی بشکت و درید چارق دف

بعد فارسی نك جمعی و مفردی وارد در اما جمعی کی
 و جمله کلور بری اندر و بری هادر مثلاً **بیت**
 آنها که خوان نیش غمت را غذا کنند
 نوشند همچو شکو و شکو خدا کنند
 آن دخی همین بود سمله جمع در مثلاً **بیت**
 میگو از بستم چون باسکان کوی و یاریم
 بغربت چون روم زین سان که خویشان دانم
 خویشان و سکان جمعل در **بعد** یا لکوز بر نون
 دخی جمع معنا سنه کلور مثلاً کنند مفرد اولدی
 بر نون دخی قاتوب کنند ددك جمع اولدی دؤ
 ددك مفرد در و رند دیک کروجع اولور قان
 دخی بود سمله اعتبار اتمك كرك **بعد** می روم
 نفس متکلم واحد میم متکلمه مفرد اولور
 می روم دیوب بر حرف یا ادر توجده نفس متکلم
 مع الغیر اولور بر دخی بر دلو جمع در **بعد**

بر جمع دخی بود که آنلردیمک اولور ایکسی دخی جمعل
 شان و ایشان دیر لوقدن شان کی **بیت**
 خوبان که هست هستی عشاقان شان
 جانرا چه احتیاج که ایشانست جان شان
بعد چون کومثل معنی سنه کلور چون کی دخی معنی
 کلور حرفل وار اول بری و ش دیرلر **بیت**
 از درد و آمدان مه خورشید خاوری
 درد که زود پنهان شد از نظر بری
بعد تک دخی بر معنی پیر کلور **بیت**
 اسب پر تک دوسه تک کرچه جعد شیدانک
 لیک اندر تک چارم چو شتر زانوزد
بعد سان دخی بر معنی پیر کلور **بیت**
 زانسان که خون انسان چشم تو دیزد آسان
 جلد و کاملت آن کس از و هر سکان
 مثال دیگر **بیت** نی سان زینل مصر دوات توشه پرب

زبان که نبات بردهد و که هر قلم

بعد واردیمک دخی کبی دیمک معنی سنه کلور
مثلا بیت ذره و ش سرکشته کستم نی توای مہ قرار

می روم رقصان بہر ت کردش دوار وار

بعد ہم دیمک دخی برنچہ معنی یہ کلور بر مشارک
معنی سنه کلور ہم دگان و ہم خانہ کی مثلا بیت
ای متاع و درخت من در خانہ و دگان غمت

بس بود نقد غمت ہمانہ ہمدگان سرا ای غش
مثال دیگر بیت جز نوزادم نیست در خورد اداک
زادم و عالم مرا تو ہدم و ہمزاد پس

بو ہملر بر مصاحبت معنی سنه کلور بردخی ہم دخی
معنی سنه کلور بیت در درہ ہر تو ما ہم ذرہ دقصان صفت

ای بسا عشاق می رفتند ما ہم می رویم
مثال دیگر بیت صحبت خاص چون کہ در خلوق خاص
کس نبود بجز غمت ہدم و ہمنشین من

بعد ہم غم معنی سنه دخی کلور اما اولہ عزیزی **بعد**

بس دیمک دخی برنچہ معنی یہ کلور اول بس دیمک
یتزدیمک معنی سنه کلور مثلاً **بیت**

بس بود سودایا زان غم زلفای مہا

چند جینانی تو نیز آخر سر زنجیر ما

بس بردخی چوق دیمک معنی سنه کلور **بیت**
بس عاشقان کہ غرقہ دریای عشق شد

از صندھزارشان یکی این دم بدید نیست

بس بردخی بلہ و ہاء دیمک در مثلاً **بیت**
بس کن بر پیش دوست مکن قفہ د راز

او ہرچہ گفت دان کہ جوابش ہمیں بس است

بس بردخی امدا دیمک معنی سنه کلور **بیت**

گفت کاسب بحر مواج از شکافی و آبلہ است

این کھر د دست شہ ناید بس آن شہ دیگر

بس آن شہ دیگر است دیمک امدا اول شہ او ز کہ در

دیکد ریس بردخی نیچه و آنجه دیمک درمک **بیت**
بس خسته کا و خاربشاند کل و خرم خورد
من کل و خرم انشام خار کرد و بار من
بس بردخی یادیمک معنی سینه کلورمک **بیت**
انشام ای صبا باشت در کویش تو شاد
تا بکی مسکین صبا نی پرغم و ناشاد بس
نیچه بر مسکین صبا نی پرغم و ناشاد یادیمک **بعد**
تو دخی بر حرد که چوق یرده استعمال اولور افع
تفضیل عملن ایدر اما زبان ترکیه فلان رق
دیمک اولور محبوب رق و چابک رک **بیت**
ای سروا سیر تر بو فای شود عجب
بالطف پرورد شه عارف غلام را
مثال دیگر **بیت** مردم دل راسک دیوانه گفت
بروی ز غریبال چشمه را آب بیزی خوشتر
خوشتتر خوشتر دیمک در تو بردخی یا شمع سینه

۱۶
کلورمک **بیت** ترکست ای کل کند رازم بغیر کوچه
دیده تو دامن من هست از و غماز تر
غماز رق دیمک در اکور دیمک دخی بر نیچه
حالت او زرنه کلور اول شرط چون کلورمک **بیت**
بیر سلام صبا نی برتبت حافظ
اکور روی سوز شیراز با نسیم شمال
بواکر امانا الفسزدخی جایز در کرد لر **بیت**
کر بدشام لب آوار دم در یاد بس
باشد از شیرین دعائی جانب فرهاد بس
مثال دیگر **بیت** کوزی هم چشم شد مصرخران آن
قهقهه بروی زند یعقوب چون بکرت
بواکر و کویرونه اردخی در لور **بیت**
حال خود سنج ار توانی مرد شرکد زمر
نام سنج مرد را در حجره چون خیمه است
وقت اولور که الف دخی کدر حرق ری قالوره

واو عطفاه متصل اولوز اول وقت ورد نور و
یرته استعمال اولور مثله **بیت**
ور جور و جفا نیست از و شادم و سرور
که مهر و فایست ز تو نور علی نور
بعد تودیمک که سن دیمک در اول دخی کی حال
اوز نه کلور مثله **بیت**
بس بود سودایا ز آن غم زلف ای میا
چند جنبانی تو نیز آخر سر زنجیر ما
مثال دیگر **بیت** نی ناز عشق صوفی بدوزخ فی پرد
آن قلب بارد تو و سودای خام ما
بردخی تودیمک یا لکز حرف تا یله کلور اما که متصل
اولور بر لفظله مثله رایله متصل اولور ترا دیو
مثله **بیت** ترا بگاه سخن عقل کل چو دید بگفت
عجب ز بحر کنا ام آمد اینچنین کوهر
بردخی یا لکز حرفی تودیمک معناسه چوق

۱۷
کمانله دینور جانت و سرت و لبته کی نی نهایت
کمانله کلور **بیت** ز اشک چون عنیم نی لب چو غنا
به بیخ هر مژه او یختم یکی اونک
دیگر **بیت** بهمت نکند که تا بخواب رود
بنان دولت تو بخت خلق را بغش نک
بعد فارسی نک برنجه در لو اسم فاعلی وار اول
ذر کو و آهن کر و شیوه کو و ستمگر کی ثانی آیند
و روند و چمند کی ثالثا روان چمان خرامان
وزان کی رابعا باغبان و دربان و پاسبان
کی خامسا کارکن و عشوه کن و جلوه کن که
سادسا جلوه کنان و عشوه کان دیرلو و هر برنگ
مثالی کو ستره لور اول زر کرد و کمر **بیت**
دل نیکن آن دلبر بدان ماند که آن زر کو
هدهد در قرصه نقره بقلبی شک غار را
مثال دیگر **بیت** کو کشد آن یار ستمگر مرا

محت جاوید بود **م**ر مرا
مثال دیگر ثانی **بیت** بمضرب یا دست آن زلف شد
رهنده چو تماشای رخسار چمن **براسم** فاعل دخی **بیت**
چانه بکف در چمن کس ندید چو قد جهان تو سر و چمن
چنان و وزان و روان مثالی دخی **بیت**
چو مباد رکوی جانان می رود
همچو من افشان و خیزان می رود
در بان و کشتی بان و باغبان مثالی دخی **بیت**
با سگانت کوشی برد رخت در بان شوم
همچو شبهه نیست کان شب تا سر سلطان شوم
عشوه کن و جلوه کن مثالی دخی **مصرع**
کارکنان عشق تو شهر دل مرا بخور
عشوه کنان و وفا کنان مثالی دخی بود **بیت**
مست و غزل برایان از ره گذشت جانان
وز هر طرف محبان چون سبیلش بریشان

۱۸۸
دیگر **بیت** تفریح کنان دوست در باغ شد
چو لاله دل خسته پر داغ شد
فلان کن که دیو لرانوک دخی مثالی بود **بیت**
برای امید و فای حبیب
جفا کن بجان خودم من غریب
مثال دیگر **بیت** مدامت کن عاشقان صوفیا
اسیر یکی سرو آزاد باد **بعد** بر شیوه دخی
وارد رکه بر بیت ده که آزاد باد ادا می محال عاده
یا دایدر لور مثلاً **بیت** یارب مراد آنکه در میکن بند
زنهار بگیرد و را مظلمه مسا
مثال دیگر **بیت** باری مکن از دل و جان عشق ترا^{دور}
چون مهر جهان حسن تو جاوید بانا د
بعد مردخی بر حرف در که رایله متصل کلو
مرغ صله دیو لور و بر مر موز جبر نشنه در که
دکمه متعجبم بلزمت **بیت**

مرشها را استماع داد خواهان لازمست
داد خواهم داد ده ای مظهر دادار من
دیگر بیت مرید را ز خاک دریا و مراد هاست
هر دم مرا مردم چشم جزا و مباد
بو که مره صله در لونه که مرشها را و مرید را
دید و گمن گنج ما حاصل بود را سز کلمه بردخی وار
اول حد و نهایت معنی سینه کلور بیت
چشم خوبان ی کشند مستقلی مار لاف
هان هان گفتم بتو بیمار شان خودی مت
بعد بوهان دد و کو مزار سی ده تنبیه و تاکید چون
کلور مثلاً بیت هر کسی چون هستی خود می نماید هان تو
دیدم ام بیرون تو او دآنچه در ظرف اندرست دیگر بیت
من مرده تنی بودم دشنام لب جان داد
هان ای مدد دادم دردم رمعی دیگر
وقت اولور که هان یزید هان دخی دیر لول اول همین

۱۸
بو معنی کلور ای کسی دخی ها ام دی دیمکد و تنبیه
و تاکید معنی سینه کلور بیت
هین ای بت چین با مش تن جوشا هین
خوش باشد اگر صید کنی مرغ دل و دین
بعد حرف تادخی برنجه معنی پر کلور ابتدایه
وانتهایه شمولی وار مثلاً ابتدایه شمولی بیت
تا که بر کل سبل زلفت نکا را چین شده است
بوی او بگذشته از چین نادر ما چین شده است
بوییتد اکی مثال معنی سی بله بولندی مثلاً تا که
بر کل سبل زلفت نکا را چین شده است ددی
ابتدایه بوا و لکی تاد لالت ایدی نادر ما چین
ددی انتهایه دلالت ایدی اکی حالت دخی بوییتد
موجود اولدی اما یا لکز انتهای غایت چون بودر
مثلاً بیت ای فلک ناچند کردی بی پروا چین
تا بکی کودانیم یاد نک و سر کردان چین

اما يا لکرا ابتدا همچون کلن مثلاً **بیت**
تاگز عنب آن لب میگون شده ام مست
بیجان و خمیده قد و کرینده چو تا کم
تا بردخی قات معنی سینه کلور نته که یکناد و دوتا
وسه تا دیر لر مثلاً **بیت** يك تا و راست چون الف قد ^{اول} اوت
ابرو و زلف او که دو تا یند کج شدند
دیگر **بیت** باد صبا چو وصف قدرت در چمن کند
عزت کنان شوند همه سروها دوتا
بردخی حرف زاید اولور تحسین کلام چون کلور **بیت**
روای باد صبا در کوی فرخ
بین نادرجه حالت آن پیری رخ
مثال دیگر **بیت** بروی آب نیلوفر برکش این که ناچو ^{نست}
کف پای اشتر لیلی ورنک روی بجنوت
تا بوند حرف زاید در بین درجه حالت دینه
کافی دی پس حرف زاید دخی تحسین کلام دخی دینه

اولور امانا تا هم دی که کلور مثلاً **بیت**
در ملاحه تو فرد و یک سائے
مهرسان سب نظیر و همتا سب
دیگر **بیت** شها قد و را با سر و چون هسر کن
سدر و طونی و شر او یکاست کس همتای نیست
بردخی تایرنه تو دیر لر مثلاً **بیت**
غمکین چو کنوی نشوم من که درد لیم
غم بتوست از سر زلف دوتای او
تو که دخی تانی یو قدر دیر لر **بیت**
که دیمک دخی برای معنی کلور اول که دیمک شطرن
کلور **بیت** وفا کن که دعای دولت آید
جفا کم کن که از وی نفرت آید وفا ایله که دعای دولت
سبب رد دی جفا اتمه که اندن نفرت کلور ردی
حکایت کونرا اولور بردخی که دیمک کسه معنی کلور
مثلاً در نعت نبی علیه الصلوٰة والسلام **بیت**

اگر فراغ کنی با که بخرد این باکی
 و کوشنیه شوی با کی که شود خفا
 مثال دیگر بود غمی حرکتی چون کلود مثلاً **بیت**
 عالم بدوست جز تو که کوید یا صبا
 ای دستگیر عاشق افشاده مر حبا
بعد جز غمی بر حرف در که مستقل و لاجق معنی یرد لالت
 اتمز الاکله آخره متصل و ملغله دلالت ایدر **مثلاً بیت**
 جز غمت چیزی نتوشم زانک معتاد ویم
 تو سم از غیر غمت ناکه هلاک می کند
 برحالی دخی بوجز دیگر حرف بایله کلود **مثلاً بیت**
 من بجز سودای عشق تو ندارم کار بار
 کوی هر کس را بعالم کار یاری دیگرست
 بوحرف جز که برحالی دخی اولد که از له مقارن اولد
 جز از فلان دیر لوم **مثلاً بیت** من نرا نم که بودی عدد افکار
 دل افکار مرا نیست جز از فکر تو کار

بود غمی بجز از فلان دیر لوم **مثلاً بیت**
 بجز از ذکر وصال تو ندارم بزبان
 حب هر شی که بود فکرش و ذکرش آنست
 ما حصل کل احوال بوجز که درت و بحر او زرنه
 مثال لرن کو ستر د **بعد** شین و سیمین و شین
 دیر لوم بود غمی بر بله لونسنه در شین مشد
 اولمش و سیمین کمشدن اولمش دیگر نازنین
 نازدن بر اولمش دی کدر فارینک بود غمی
 بر شیوه سی در **مثلاً بیت**
 نگار نازنین من که لعل شکوین دارد
 برای دام دانه زلف و خال غبرین دارد
 مثال دیگر **بیت** گفت ناز نازک من چون بینی کفتمش
 نازنین ای نازنین نازنینان نازنین
 مثال دیگر **بیت** بیمار عشق را زانجا به ذقن در
 به زین دلر نداند کو سبب شکر نیست

بعد بودخی بر مشهور نشنه در که اشای ترکیب
کمانند کلور مستقل کلمه فلا نمند دیر لرفلا نلو
دیگر مضافا ولما غله معنی معلوم اولور خرد
ودولتمند که مثلاً **بیت**

دردمند غم عشق تونداندرمان
مکرش گفت خدادرغم جانان درمان
مثال دیگر **بیت** خرد بی رهبر عشق ای خردمند
خرگرم بودی دال و دلت **بعد** بو معنیه ورحی
دخی وارفلان و دیر لرسر ورجا نور تاجود بود
یکی بوردسمه فارسی ده نی نهایت در **بیت**
سرو کجا باقد تو همسر است

قد تو سیمین ز شکوه پر و دست
مثال دیگر **بیت** چو درخت تن ندارد بار عشق
نی سرو بارست کج چو سرو دست
بو مندله ورحی فن کی سن بر معنیه بولدق باقی

تصوردن غزیر لولطف اید بتمام اید **لو بعد**
مقصود حقیقی اولدر که زبان فارسی ده برفسنه
وار که اکاجا ز دیر لره که آتی اشک لادی
فارسیدن حظ تامی اولدی اکثر متعجمان
انی فهم اید من لریزیر که اشکهای خجلی **بیت**
مثلاً **بیت** نمی دانم که شب آن مه کجاشد
پری و شر آن ملک ناکه کجاشد

کندی دیبک پرده اولدی دی رفت دیمک
کجاشد دی معنای حقیقی سن تودی معنای
مجا سن ددی مثال دیگر **بیت**

مردم نحبت خال رخ اوسیاه رست
در جنت آدم از پی جنتی کناه کرد
تبی دیو فارسی ده بر سکن و بردخی ایزه در لرامنا
بونن بر جی چون دیمک ر اول کی معنی دن بری
دیمک ر پس بوجا زدر که کند و معنا سندن

چقدی غیر معنی یه کردی **بیت**

تاصغای لثه ذکر لب او یافت دل

ترك جان گفتست با او زندگانی کند

ترك جان کرده ست دیدی ترك جان گفت دیک
بر مثال دخی بود **بیت** تا سگ کوی ترا در چار سو خودم

اهوی دل را بخت و جوی او دل شد

دو چار معنی معلوم در که اکی در تدر دو چار

خوردم اکی درت ییدم دیم کرد بر بویله

اولنجه معنی بولنمز اما زبان فارسی ده بولشدم

دیم کرد دخی خوردن که یی کرد دو چار

خوردم دیم کردن اکی کوز و اکی کوز

درت کوز برابر دیم کرد یا خود درت

غناص بونک و درت غناص انک دو چار اولو

ما حصل فارسیک بوشیوه ده چوق نسنه وارد

بر دخی فلان سر خود کرد در لور بوندن غرض فلان

سوشدی دیم کرد اما معنای حقیقی یی کند

باشن اندی دیم کرد معنای مجازی یی

باشن الوب کنندی دیم کرد **بیت**

هر شه که نمیدان بهاشد تی کوئی

چو کان سر زلف تو دید و سر خود کرد

زبان فارسی ده بردخی بود که پای زاغ کرد در

بودخی سوشدی دیمک معنای سنه کلور ترکی ده

بونک دخی معنای اول سر خود کرد دیمک بکی در

مثلا **بیت** طاووس و ش تو چونکه بچولان در آمدی

از باغ بس پری صفشان پای زاغ کرد

پای زاغ کرد دیمک قرغایا غن اندی دیمک در معنا

یو قدر اما مجازله سوشدی دیم کرد و

بر دخی خار خار در معنای حقیقی سی دکن دکن دیمک

اولور اما معنای مجازی سی تقاضای قلبه

دیور کاه الهامله و کاه و سوا سله و بردخی

کوزوجه هی در که اشکاهاء غیر ملفوظ دیرلر
 کلمه نك آخر نك حرکنه دلالت اتمکچون
 کنایت اولور آیند و روند کبی و گاه اولور
 برسنه نك زمانند مقدار معینه قصد ایدر
 اول مقدار زمانه دلالت اتمکچون لفظك
 آخر مفتوح قلوبهای غیر ملفوظ یا زلوب
 فوزند یکساله و می دو ساله و طعام یک دن
 دیرلر و گاه اولور که الوان قصد ایدر لر
 یعنی رنگ رنگ دیمک مراد اتسه لوسیا هه چشم
 دیرلر و سبز بوستان دیرلر و دخی بونک
 امثالی چوقدره مقامند معلوم اولور و برخی
 چه در فتح چیم عجمیله ارات تصغیر در سرای
 تصغیرند سراچه دیرلر حجر معناسنه
 کوی تصغیرند کوچد دیرلر ما حصل هر که
 فارسیه معنای مجازی فهم اتمدی فارسی نك

حقیقته مطلع اولور اما انلر که مجازی فهم
 این لره اندزه نموند بود کلو مثال بسرد
 العارف یکفیه الاشاره و بالتوفیق

قطع ۲۲۲۲

کشفیار حمت اکا کرا یلیوب قصد ثواب
 برد عای خیر له که که بری یار ایلیم
 هم بکامیابی روحنه اخلاص
 فاتحه احسان ادوین روح شاد ایلیم
 کو خطای وارسه اصلاح قله لطف ادب
 ستراند ب عیسی بو ویرانی آباد ایلیم
 کو سوال اولور سه نه تارینج اولدیم
 هجرتی طقوز یوز او تویر بده اعدا ایلیم

تمت بعون الله وحسن

توفیق

اتفق
 ١١١١
 بكر
 ٣٣٣
 جلش
 ٣٣٣
 دمت
 ٣٣٣
 بنت
 ٣٣٣
 و
 ٣٣٣
 ٣٣٣
 ٣٣٣

حفص
 ٨٨٨
 طمض
 ٩٩٩

الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر والله الحمد
 الحمد لله حمد اكبر فسيح ان الله بكرة واصيلا الله اكبر
 سبحان من تحير في وجوب الوجود وتوحد بكمال
 الجود الذي امر بتطهير بيته للطائفين والعاكفين والرج
 السجود الله اكبر سبحان من خلق الانسان من علق
 وسواه وركبه في اى صورة ماشاء وقواه وبعث
 محمدا الى الخلايق واصطفاه وفضل على سائر الانبياء
 واعلاه الله اكبر سبحان الله المفتح ابواب التوفيق
 وموضح اسباب التحقيق الذي نشر فناء يوم العرفة و
 العيد وايام التشريق الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله
 وحده لا شريك له شهادة متجنية عن الزيف والضلالة
 ونشهد ان سيدنا محمد عبده ورسوله ارسله با

المقال واحسن النعال

صلى الله عليه وعلى آله اعلموا ان يومكم هذا يوم عيد وتكبير و
 تحميد يوم شرفه الله وعظمه على سائر الايام يوم اذن الله فيه حج بيته
 الحرام وطواف الكعبة والركن والمقام وزيارة قبر نبيه محمد م اعلموا
 ان يومكم هذا يوم ابتلى الله خليفه ان ينج ولده اسماعيل في المنام وقبل
 الى امثال امر الله الملك العلام وقال يا اسماعيل ان الجليل امس ابان للليل
 ان يولد قال يا ابيت افعل ما توثر ولا تؤخر خير فتوخر فاخذ الشفرة
 باليمين تلا اسماعيل الجبين فبكت ملائكة السموات والارضين رحما
 على الصبي الصغير وتعبا من صبر الشيخ الكبير وناديانه ان يا ابراهيم قد صدقت
 التوفا انك اذ كنت في المحسنين ان كنتم آمنتم بالله واليوم الآخر فاخلصوا
 لله في هذا اليوم في السر والظاهر فطوبى للعبد اجتهد في اخيصة
 من خاصة ماله وذكر اسم الله عليها كما يليق بحاله فالبعدت عن سبعة
 والبقرة عن سبعة والجمع من الضأن والسن من المعز والشاة من واحد
 فمن كان له اخيصة فليبداء بها وليستقبل القبلة وليكبر الله عليها وليذكر
 اسمها وينحرها حيا لا اخيصة عن طفلة ولا جنين ولا معسر مسكين ولا
 ذبح الا بعد صلوة العيد ويومين بعده مقبول والتشريق ثلاثة ايام
 بعد يوم النحر والتكبير سواء في المصر وغيره الى انقضاء صلوة المعزة آخر ايام
 التشريق فعضموا شعائر الله فانها من تقوى القلوب فان رجعت من
 مصليكم ففحق البقاء لوجه الله الكريم هو موليك فاحسنوا ضي اياكم فانها
 على القراط مطاياكم

الله أكبر كبيرا والحمد لله حمدا كثيرا فسبحان الله بكرة وأصيلا لم يتخذ صا^{حة}
ولا ولدا ولم يكن له شريك في الملك ولم يكن له ولي من الدار وكبره تكبيرا
الله أكبر سبحان من يسبح له السماء وسفاتها والأرض وقطائرها سبحان
من يسبح له البحار وحياتها ومن لجباله جذد بيض وجهه مخلوق الوانها الله أكبر
سبحان من يسبح له الشمس وأرواحها والسحاب وأمطارها سبحان من
يسبح له الأشجار وأوراقها وما تسقط من ورقه إلا يعلمها الله أكبر
سبحان من تغد بالملك الوفاء وتغزو بسلطان القوى وقسم وقضى وقدر للسعيد
والشقي فلم كل مرتب قصر فترتبوا فستعلمون من أصحاب القراط السوي الله أكبر
أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له شهادة من كان ذنبه مغفورا وشهيد
أن سيدنا محمدا عبده ورسوله وداعين إلى الله بإذنه وسراجا منيرا صلى الله
عليه وعلى آله وأصحابه وأزواجه وأولاده وذريته وعشيرته وخلفاء الرشد من
المرشدين المهديين من بعده ووزرائه في عهده خصوصا منهم على خليفة رسول الله
على التحقيق أمير المؤمنين أبي بكر الصديق آه وعلى عمه المكرمين المحترمين^{المحزاة}
والعباس المحمدين عند الله والناس وعلى تمام العشرة الذين بايعوا نبينا تحت
الشجرة وعلى جميع المهاجرين والانصار والتابعين العابدين الاخيار والابرار
وسلم تسليما كثيرا كثيرا إلى يوم الحشر والفرار اوصيكم عباد الله ونفسي
العاوية الخاطبة المذنبه المرفقة بتفقه الله وطاعته إن الله مع الذين
اتقوا والذين هم مخفون آيتها الناس

واعلموا أن يومكم هذا يوم عظيم وعيد كريم جعله الله للمسلمين عيدا وعيدا و
للمؤمنين كرامة وفريدا يوم الألفاظ والعطايا يوم الأعطاف والهدايا يوم
حرم فيه القيام يوم إفشاء السلام وإطعام الطعام وتواصل الأرحام
يوم السلف مع الأقباء وللخداة والتعطف على الفقراء والآيتام وأدوا
ذكات الفطر عليكم وعن عيالكم من لهم عليكم النفقة والإطعام من الفطر إلى الفطر
من العام إلى العام عن كل ذكر وأنثى من وليد وولد وبارية وغلاد نصف
صاع من بر أو صاعا من شعير مما قوتكم في شهر القيام فانها زكوة عن الركب
والاجسام تنفعكم ليوم يعرف الجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصي والأقدام
تبرهن الله وإياكم عن نومة الغافلين وحشنة وإياكم في زمرة العلماء الصالحين^{الحسن}
الآن أحسن الظلام وأبلغ النظام طمأن الله الملك القادر العزيز العليم
كما قاله الله تعالى وإذا قرئ القرآن فاستمعوا له وأنصتوا لعلكم ترحمون
أعوذ بالله من الشيطان الرجيم يا قوم إنما هذه الحياة الدنيا مناع وإن
الآخرة هي دار القرار بعده اجلس واجعل الدعاء لامة محمدا ثم واقرأ
هذه الخطبة الثانية الحمد لله حمدا كثيرا كما أمر وأشهد أن لا إله إلا الله
وحده لا شريك له وشهد أن سيدنا محمدا عبده ورسوله سيد البشر
إمام المحشر صلى الله عليه وعلى آله ما اتصلت عين بنظره وأذن بخبره عباد الله
ثم إن الله تبارك وتعالى أمركم بإبراء فيه بنفسه وثنتي بملايكته قدسه وثالث
بالمؤمنين من برية جنة وإنسيب تعظيما لنبية وتكريما لصفيه وقاله من قاله خبر
وأمر أن الله وملائكته إلى قوله وسلموا تسليما تمت تمام

الحمد لله الذي من علينا بالايمان وجعلنا من اهل التوحيد والبرهان
 الذي قدس ذاته عن الزيادة والنقصان المقبور في كل موضع ومكان
 المعروف في كل صدور وجنان وهو الدائم الباقى وكل من عليها فان ^{اشهد}
 ان لا اله الا الله وحده لا شريك له ذو العظمة والقدرة والسلطان و
 شهد ان سيدنا محمد عبده ورسوله الداعي امته الى سبيل الجنان صلى الله
 ايها الاخوان ما لكم من الموت آمنون ومن استعداده غافلون وفي غير الدنيا
 عالمون وفي اخره جاهلون يعلمون ظاهرا من الخبوء الدنيا وهم عن الآخرة
 غافلون توبوا الى الله جميعا ايها المؤمنون لعلكم تفلحون نبتى الله و
 اياكم عن نومة الغافلين وحشرنا واياكم في زمرة العلماء القالحين ^{الان}
 اللهم صل على محمد ما هو طيب وبما كان سيد العوالم والبعث مولينا
 ومولى العالمين محمد يا ايها المهندون بنور هدايته صلوا عليه وسلموا
 تسليما اللهم صل على محمد عبدك المكرم ورسولك المنعم سيد العوالم والبعث
 مولينا ومولى الثقلين محمد يا ايها العاشقون بنور جماله صلوا عليه
 وسلموا تسليما اللهم ارحم خلفاء الراشدين والائمة المهديين الذين
 قضوا بالحق وبه يعدلون اللهم انصر عبدك السلطان الاعظم وشهيد شاه
 المعظم ما لك الرقاب والامم مولى ملوك العوالم والبعث هو السلطان السلطان
 عثمان خان آه خلد الله ملكه وابد سلطنته ثم السلطان جابك كراي خان آه
 خلد الله ملكه وابد سلطنته الى اواخر الدوران وانقطاع الزمان اللهم اغفرنا
 ولاخذنا الذين سبقونا بالايمان اللهم انصر جيوش المسلمين على القوم ^{المفسدين}
 والمساوئين في بركك وكرامتك امة محمد عليهم اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين والحمد لله
 رب العالمين

الحمد لله الذي تفرق بالبر والجلال وتوحد بالكبرياء والعظمة والقدرة
 والكمال وتنزه عن تصور الاوهام والافهام والخيال ليس ملكه زوال ولا
 لسلطانه انتقال لا اله الا هو عالم الغيب والشهادة الكبير المتعال الحمد لله
 يطاق مزيد الانعام والافضال ونشكره شكرا دائما بلا انقضاء ولا انفصال
 اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة منجية عن الزنج والصدأ
 ونشهد ان سيدنا محمد عبده ورسوله ارسله باصدق المقال واحسن ^{الفعالة}
 صلى الله عليه وآه ايها الاخوان اعتبروا من موت الآباء والامهات
 والاخوة والاخوة والعشيرة والقرابات فانهم رحلوا وعبروا مع الندامة و
 الخسرات فكونوا راغبين الى الطاعات والعبادات وتوبوا عن جميع المعاصي
 السيئات واجتنبوا عن المنافي والمكرات كما قال الله تعالى ومن تاب وآمن وعمل
 صالحا فلنبدله الله سيئاته حسنات جعلا الله واياكم من التائبين عن
 الفسقات وحشرنا واياكم من المستغفرين عن السيئات ان ان احسن ^{الكل}
 اللهم صل على محمد سيد الطائفات وسند الموجودات المبعوث بالهدى وانواع البركات
 سيد العوالم والبعث مولينا ومولى الثقلين محمد يا ايها المقطعون بزوال وصاله
 عليه وسلموا تسليما اللهم صل على محمد النبي المرسل بالآيات المنصلا ^{الشفيع}
 يوم القيمة في الوصايت سيد العوالم والبعث مولينا ومولى العالمين محمد يا ايها العا ^{الشفيعون}
 بنور جماله صلوا عليه وسلموا تسليما اللهم ارحم

البوار

الحمد لله الذي علم قبح الأهوال والأدوار المتعالي ملكه عن الزوال والفناء والبوار
 المسبح بكل لسان في البوار والبحار الذي جعل النور بالليل والشمس ضياء للينهار
 وقال الله تعالى يقلب الليل والنهار إن في ذلك لعبرة لأولي الأبصار ^{أشهد أن لا}
 إله إلا الله وحده لا شريك له ^{أشهد أن لا} وشهد أن سيدنا محمداً ورسوله ^{أشهد أن لا} الذي آمن به إلى
 دار القرار صلى الله ^{أشهد أن لا} آيتها الإخوان انتبهوا عن الغفلة يا أي الأبصار ^{أشهد أن لا} واشتغلوا
 بالاستغفار عن المعاصي والأوزار وتذكروا أهوالكم في النبوة تحت التراب والأحجار
 أما علمتم أن الله يتنعم من العصاة والنجار فيعذبهم بأنواع العتديات في ذراري النار
 أجازنا الله وإياكم من عذاب النار
 وأحلنا وإياكم دار القرار ^{أشهد أن لا} آلاءه أحسن الكلام وأبلغ النظم أه
 اللهم صل على محمد وآل محمد والطف وبلغ إلى أميين الشريعة من الملام والحلال ^{أشهد أن لا} سيد
 وابع مولينا ومولا العالمين محمد وآل محمد العاشقون بنور جمال صلوا عليه وسلموا تسليماً
 اللهم صل على محمد ^{أشهد أن لا} منبع الفضل والكمال والعطاء والنوال الشفيعة الشفيع يوم الزمان ^{أشهد أن لا}
 سيد الوهب والبع مولينا ومولا الثقلين محمد وآل محمد المهتدون بنور هدايته صلوا عليه وسلموا
 تسليماً اللهم ارحم

28

8

اللهم لطيف رزاق قوس رب العالمين
 رب غيبر قلوبنا فتحا وحدا
 عطاكم زوجه سيد تختنا يا ذا
 جبر غيبر قلوبنا فتحا وحدا

اجلسوه قولاه اول اولو مرگه اللهم
 فاديه كل سوه قويم مستقيم ربه اللهم
 كما تحب وركب هربنح وشاه اللهم الله كوكبي
 نياره زوده زودار حقيقه اللهم الله
 ولياره زوده زودار حقيقه اللهم الله

شيخه زوده زودار حقيقه اللهم الله
 زده غيبر قلوبنا فتحا وحدا
 جلاله زوده زودار حقيقه اللهم الله
 بما كبر خضر تبارك بختنا حقيقه اللهم الله
 محمد صلى الله عليه وسلم زوده زودار حقيقه اللهم الله
 زده غيبر قلوبنا فتحا وحدا

اللهم
 رب
 العالمين
 رب
 غيبر
 قلوبنا
 فتحا
 وحدا
 عطاكم
 زوجه
 سيد
 تختنا
 يا ذا
 جبر
 غيبر
 قلوبنا
 فتحا
 وحدا

اللهم رب العالمين رب غيبر قلوبنا فتحا وحدا
 عطاكم زوجه سيد تختنا يا ذا جبر غيبر قلوبنا
 فتحا وحدا

الله تبارك وتعالى سكاو زير اعطلق ويروي يارين ويوا
 ها بوندر كل سى امور مسلميه مقيد افهكن موده ويوا
 ها بوندر افهكن افهكن قضا وقدر بر واقع فطرناك ابره
 بنه وسز عبرتير ما والسلام

1

لذا اراد ان يتفان بالقران العظيم فليتوضأ ويقرأ فاتحة الكتاب ثلاث مرات
وصلى على النبي عليه السلام ثلاث مرات ثم يدعو الله تعالى ان يوفقك على
وتفاء لك بكتابك ما رزقنا هو لا مكتوب في سحر ولا مكنون اللهم انك الذي
لا اله الا انت ثم يتفان ويضع سبع دراهم ويضعها في الورقة السابعة
سبع اسطر ويحفظ حرف الاول من اسم الله تعالى فان جاءته

الالف له حصول السرور والفرح ورامة كثيرة **الباء** **الخبر** حصول
الدولة وكثرة النعمة **التاء** **الوزن** والتوبة والخير **الثاء**
يرزقه الله مقصود في الدنيا والآخرة **الجيم** **اصابت** له فائدة
الحاء **حصول** له عون ونصرة **الخاء** **يستغفر** الله ويتصدق
الدال **يحصل** له الدولة والفرح والسرور **الذال** **يعتق** الله
الراء **له** حصول السرور وسكون **الزاء** **ففيه**
صبر ايام **السين** **ففيه** فتح باب وحصول الخير والامان **السين**
ففيه خوف وندامت **الصاد** **ففيه** صبر ايام معدودات ولا يحصل له
الضاد **يحصل** له كثير الخير **الطاء** **ففيه** اشتياق حسن الكلام
بين الناس **الظاء** **ففيه** خبر ونعمة وفرح **الغاي** **ففيه**
فتح باب منلوحة عليه ويصير حاكما باني البشر **الغين** **ففيه** فطر عظيم
يتوب الى الله تعالى توبة عظيمة **القاف** **يحصل** له الامور وحصل مظهر

القاف **ففيه** حصول العزة عند الامراء والاكابر **والكاف** **ففيه**
صبر ايام معدودات ويلزم الصدقة **اللام** **ففيه** باب فتح باب منلوحة
وحصول الامور **الميم** **ففيه** صبر ايام معدودات ويلزم صدقة **النون**
ففيه نعمة تامة وسرور وفرح **الواو** **ويتفان** في امره وفي
ساعة ولا يحتاج الى احد ابدا **الهاء** **يحصل** له النعمة والنصرة
والتمتع على اعدائه ويكون مقصود فدا **اللام** **ففيه** حصول
المراد وصف العاقبة **الياء** **ففيه** محي غائب بفرح تام او محي
الكتاب من غائب **ويحي** رزق حلال من غائب

اهل دار مجلسه سن اراغ اوله **ط** كما اراغ اوله او مجلسه
اوله **حقه** يقين